

LETO X
9
november
1984
glasilo szdl
občine
logatec

Logaške NOVICE

Priča jutrišnjega dne

Tako so zapisali kronisti, ko se je iztekala avnojska noč Jajca – bleščeča noč nove socialistične Jugoslavije, noč, ko so bili sprejeti dokumenti, ki so natančno določali, kakšna bo nova Jugoslavija.

To noč je bil tovarišu Titu dodeljen naziv maršala, rojena je bila nova, avnojska Jugoslavija. Svit novega, zadnjega novemberskega dne 1943 je ponesel grom delavca, kmeta, Hrvata, Slovence, Srba, Črnogorca, Makedonca po vsem svetu in bil je močnejši od vsakega topovskega streljanja.

Sklepi, sprejeti na II. zasedanju AVNOJ, so bili pomembni za ustanovitve federativne jugoslovanske skupnosti. Niso odpravili monarhije, marveč so jo samo suspendirali, ljudstvu pa prepustili, da odloči o tem po vojni.

AVNOJ je vzel pravice zakoniti vladi Kraljevine Jugoslavije in s tem začel boj za mednarodno priznanje. Poleg tega boja se je nadaljeval boj z okupatorjem, boj s kontrarevolucijo. Boj in zopet boj – to je bila nova Jugoslavija. To je bil čas, ko je bilo v Jugoslaviji treba nedokončano oboroženo bitko proti okupatorjem in domačim izdajalcem nadaljevati še na drugih frontah, kjer ni bila nič lažja in preprostejša. Takrat, ob koncu vojne, je tovariš Kardelj dejal: »To, kar se danes dogaja v naši deželi, je

prav tako vojna, vojna na novi osnovi, vojna v posebnem smislu.« Mnogi se še spominjajo teh dni. Rasli in doraščali so v bitki za odpravo posledic vojne, v bitki proti množični lakoti ljudstva, proti ostankom sovražnikov. Živeli in umirali so za obnovo ter dograditev popolnoma razrušene dežele, za ohranitev težko priborjene svobode. Dvignili so se leta 1948 v boju za lastno pot v socializem proti posnemanju sistema, ki ga je hotela kampanja informbiroja. To je bil čas, ko so se izmenjevali pritiski, grožnje in izsiljevanja z vseh strani. Kaj vse je bilo takrat? Popolna izolacija, odkrite grožnje z vojaško silo, psihološki, politični, ekonomski pritisk. Resnično čas boja za življenje ali smrt. In boj za meje, boj za obstanek mlade domovine? Zdržali smo vse pritiske, grožnje, dokazali svetu z dobrim delom, zanosom, z napakami in zmagami, da ni sile, ki bi krvavo priborjeno, avnojsko postavljeno Jugoslavijo zamajala. Danes, ko čase ekonomske ustalitve primerjamo s tistimi časi in nekateri govore, da je še huje, nam že prehojena pot odločnosti, neomajnosti,

samoupravljanja daje trdno zaupanje, da bomo premagali tudi te težave.

Boljše delo, odgovorno ravnanje z družbenimi sredstvi, ustrežna kadrovska politika, boljši življenjski standard, bitka za izvoz, nagrajevanje po delu, boljša izkoriščenost vseh zmogljivosti so naše orožje v boju proti vsem zaprekam. Naša domovina ima v enotnosti, enakopravnosti naših narodov in narodnosti še mnogo sil, da premaga vse težave, ki se postavljajo pred nas vse. V komaj štiridesetih letih razvoja so postavljeni družbeno-ekonomski in politični temelji, ki so dobra garancija, da bomo premagali težave in dokazali svetu, da se da s politiko neuvrščenosti in samoupravljanja dose-

či željene cilje. Edino en pogoj je: vsakdo mora prispevati svoj delež – glede na sposobnost in znanje. Pa smo bili in bomo taki? Ob praznikih ponavadi hitro obljubimo, da bomo napravili in izpeljali vse, kar smo se dogovorili. Takega darila za 41. rojstni dan bi bil vesel sleherni med nami. Nikdar in nikoli pa ne bomo dovolili, da se postavljeni temelji spodkopljejo. Tistim, ki to hočejo in želijo, lahko rečemo, da tega ne bomo dovolili, kajti prehojena pot je pot svobode in napredka, naša pot! Naša je tudi prihodnost, ki jo bomo hodili mi sami, enotni, enakopravni delavci, kmetje, dijaki, študentje... Vse čestitke republikli ob rojstnem dnevu!

Jakob Kokalj

KAJ ŽELIMO DOMOVINI OB NJENEM ROJSTNEM DNEVU?

- Da ne bi pozabila na žrtve, ki so padle med bojem za svobodo,
- da bi bila še dolgo svobodna,
- da bi bili njeni otroci svobodni, srečni in veseli,
- da bi bili še naprej njeni narodi enakopravni in prijateljski,
- da bi v njej živeli srečni ljudje,
- da bi imela v vodstvu najboljše ljudi,
- da bi napredovala,
- da bi bila vedno zgled drugim državam,
- da bi delovne organizacije povečale izvoz na tuja tržišča,
- da bi pridelali dovolj hrane,
- da bi imela čist zrak in vodo,
- da bi vsi njeni prebivalci bolj pazili na njeno pokrajino,
- da bo še lepša, kot je,
- da bi rojstni dan še velikokrat praznovala!

ZA DOMOVINO – PO TITOVU POTI NAPREJ!

Marko, Barbara, Saša, Andreja, Samira,
Marjaž, Boris, Nina, Samo, Uroš, Mateja,
Miha – učenci 6. c razreda OŠ »8 talcev«

OB DNEVU REPUBLIKE ČESTITAMO
VSEM DELOVNIM LJUDEM IN OBČA-
NOM IN JIM ŽELIMO ŠE VELIKO DELOV-
NIH USPEHOV IN LEPIH TRENUTKOV V
KROGU SVOJIH NAJDRAŽJIH.

SO Logatec,
DPO Logatec in uredništvo Logaških novic

Programske seje organizacij socialistične zveze

Vsako leto v oktobru in novembru organizacije SZDL v naši občini ocenijo svoje aktivnosti za preteklo leto in sprejmejo dogovore o nadaljnjih dejavnostih.

Te seje so vedno tudi mesto dogovora o vseh tekočih aktualnih nalogah, ki jih prinaša življenje v posamezni krajevni skupnosti oz. občini.

Prav gotovo ni potrebno posebej poudarjati, da so letos razprave usmerjene k analizam in pripravam planskih dokumentov, kadrovske politiki in stabilizacijskim prizadevanjem v vseh okoljih. Za naše krajevne organizacije SZDL je značilno, da postajajo mesto izražanja različnih interesov in pogledov na reševanje skupnih vprašanj in potreb posameznega kraja. Napak bi ravнали, če bi ocenjevali zgolj delo socialistične zveze v kraju. To bi pomenilo preveč formalen pristop. Ta ocena mora biti, moramo pa gledati na vso dejavnost, celotno gibanje, akcijo, opravljeno delo in želje po spreminjanju in izboljšavi razmer, ki se v krajih odvijajo v okviru svetov KS, društev in družbenih organizacij. Saj brez delovanja SZDL, katerega frontni deli so, tega ne bi bilo. V razpravah je bilo čutiti kritičen odnos ne le do splošnih pojavov (tega je vse manj), temveč do in predvsem do slabosti v lastnih okoljih, pa naj bo to izvajanje dogovorjenega plana v kraju in občini ali čisto drobnih zadev, ki zadevajo posameznika, skupino, družbeno organizacijo ali društvo.

Kaj je drugega kot velik uspeh vseh organiziranih sil Hotedršice, ko je bil odprt vodovod na Ravniku, napeljava telefonov po zaselkih in želja po reševanju množice odprtih problemov? In končno pitna voda v Rovtah, več zaposlenih v Alpini, uspešno delo nekaterih društev, aktivni gasilci in zahtevni načrti za prihodnost? Asfaltirane ceste, nove delovne zmage v Naklu in Taboru? Dogovori za najširšo akcijo na Vrhu, da starši le vpišejo otroke v svojo šolo in ne v Žiri, saj šolo hočejo imeti – toda: ali brez otrok? In to zdaj, ko vrhovska šola praznuje 40-letnico nove zgradbe. Da ne govorimo o težavnem položaju vrhovske trgovine, ki ni odprta ob času, ko bi imeli krajanje čas nakupovati v njej. Prav vsega ne bodo mogli rešiti sami, podobno kot na Tratah, kjer imajo novo učiteljico in upajo, da bo pomagala oživiti kulturno življenje. Tudi na Tratah so polni načrtov – elektrifikacija na Pikalcu, postajališča za otroke, bolnike, Medvejska šola. Pa asfaltiranje v Lazah itd.?

Volja in pripravljenost, ki so jo ljudje pokazali, kaže, da je odločna in močna roka našega vaščana pripravljena mnogo narediti, premakniti, popraviti, če je pravilno razumljena in podprta. Pripravljenosti za delo, za spopad z vsemi problemi ne

manjka. Ob tem pa se seveda vse bolj krepi kritičnost do tistih, ki so doslej stali ob strani in kot kaže kanijo to početi še naprej. Tudi taki so v naših vaseh. Sprejeli so funkcije, pa jih ne opravljajo, ljudje pa računajo nanje, čakajo in se jeze. Predsednik sveta krajevne skupnosti je po tožil, da je ustanovil delovno skupino (gradbeni odbor) pri svetu KS, da bi razbremenil celotni svet. Odbor naj bi izpeljal nalogo od začetka do konca – do danega roka. Datum se je bližal, odbor se ni sestal, opravil ni ničesar. Sam predsednik je na hitro sklical potrebne seje, vodil delo in ga izpeljal. Nekateri stvari, ki bi jih moral svet KS v tem času opraviti so morale čakati in so povzročile jezo pri drugih. Poleg tega je poslušal kritike na vsakem koraku. Podobno je bilo z enim od vaških odborov, ki ni odigral svoje funkcije, kot je bilo dogovorjeno – vse na škodo svojih sokrajanov. Zato so na programskih sejah ljudje obsodili neodgovorna ravnanja posameznikov in podprli predsednike svetov (razen na Tratah).

Tisti, ki v krajevnih skupnostih delajo in so motor življenja ter dogajanja, ne smejo biti deležni in tudi ne zaslužijo neutemeljenih kritik, posebno ne od tistih vaščanov, ki ves čas stoje ob strani in le čakajo, kdaj bo kaj narobe, da bodo dvignili svoj glas. Tega ne bomo več dovolili. Dobrim in pridnim aktivistom SZDL – predsednikom svetov KS, predsednikom KK SZDL in drugim – smo v vsakem kraju dolžni zahvalo in spoštovanja. Ne le zaradi opravljenega dela, tudi zato, ker prenašajo vse vrste špikanj in zbadanj s strani pasivnežev. Teh tudi ni na sestanke SZDL v kraju, kjer bi bilo in je mesto, da povedo svoje mnenje.

V krajevnih skupnostih so aktivna gasilska društva – ponekod edina sila, ki razgibava življenje v kraju. Sedaj, na zimo, oživlja kulturna dejavnost, športna društva selijo svojo aktivnost na sneg. Mladina je vključena predvsem v delo društev – ponekod je edina nosilka kulture, športa in prostovoljnega dela, drugje stalen gost kavarn. Hkrati je preslabo vključena v politični utrip kraja – nekaj po svoji krivdi nekaj po krivdi ostalih dejavnikov. Problemi delovanja delegatskega sistema in krajevne samouprave se niso spremenili – stanje je različno.

Kjer se vse giblje, so delegacije aktivne, kjer je stanje mirovanja in ni potreb, tudi delegacije spiyo. Ponovne kritike nekaterih delegatov in zavest, da moramo paziti že pri evidentiranju, s katerim moramo pričeti

takoj, so osnovni sklepi KK SZDL. Krajevna samouprava se ubada s problemi, jih skuša v okviru razpoložljivih sredstev reševati, vse več pa je prostovoljnega dela, ki razbre-

menjuje krajevne proračune – mnogo je dobre volje za reševanje problemov. Menim, da imamo dobre aktiviste, ki ne mislijo le nase in na denar, temveč na razvoj kraja.

Jakob KOKALJ

Razprava o vzgoji in izobraževanju

Po sprejetem akcijskem programu razprave o problematiki vzgoje in izobraževanja so bile v oktobru sklicane razširjene seje krajevnih konferenc SZDL. Razprav po KS so se udeležili predstavniki OIS Logatec, vodstev obeh šol in člani P OK SZDL.

V Rovtah so prisotni opozorili, da v šoli in izven nje ni primerne prostora za telesno vzgojo, da šolsko zgradbo ogrožata talna in meteorska voda, da so posledice že hudo vidne in da bo potrebno takoj ukrepati. Podobno je zaradi stavbe v Hotedršici, Taboru, Naklu. V Hotedršici in Rovtah izražajo krajanje željo po delni kombinaciji – zaradi vse večjega števila otrok. Posebno v Rovtah je problem, ker ni kadrovskih stanovanj za učitelje, problem bo zelo težko rešljiv.

Podobno je v Hotedršici, kjer bi radi učitelja v kraju, zato bodo morali tudi tu razmišljati o kadrovskih stanovanjih. Učiteljevo delo v kraju je različno – od kraja do kraja. Če učitelj v kraju živi, je tega še nekaj, če pa se vozi, kraj popoldne nima od njega praktično ničesar (Tabor, Laze, Hotedršica, Naklo). Pohvaliti pa moramo tiste, ki precej tega še vedno opravijo.

Ljudje se povsod opredeljujejo za COŠ in uvajanje elementov COŠ.

Razprava je ob tem pokazala, da ljudje žele več povezovanja šol z okolico. Vedno pa še premalo poudarjamo povezovanje okolice s šolo, kajti te pobude so vedno le s strani šole (Naklo, Tabor). V Hotedršici in Rovtah zahtevajo večjo izena-

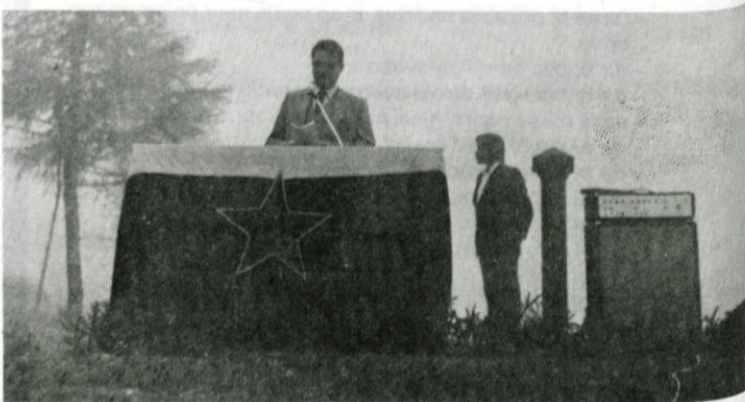
čitev pogojev za šolanje otrok na podružnicah s pogoji na centralnih šolah. V Hotedršici si žele oddelke glasbene šole. Na Vrhu predlagajo, da bi v občini razmislili o določeni obliki šole v naravi za učence iz drugih občin. V naslednjih dveh letih bo manjši vpis, zato pozivajo starše, naj vpišejo otroke na vrhovsko šolo in ne v Žiri. V Lazah pa so poleg ostalega opozorili, da prihajajo iz osnovnih šol sami povprečneži, da preslabo obvladajo angleški jezik, da šola preveč časa posveča izobraževanju, premalo pa vzgoji, da je premalo delovno naravnana, da je preslabo povezana z okoljem. V Naklu so opozorili, na vse večji priliv šoloobveznih otrok, da bodo kapacitete šole kmalu premajhne, zato se bo treba dogovoriti za širitev objektov. Kritično so se izrazili zaradi uveljavljenih načel svobodne menjave dela.

Razpravo je strnil Svet za vzgojo in izobraževanje. Na seji so se razčistile nekatere zadeve in podprti so bili predlogi zaključkov, ki jih je prineslo gradivo, s tem, da se čimprej in kar se da plansko pristopi k reševanju problemov.

To so le kratki izvlečki iz razprav – tudi brez komentarja. Komentar in odgovori na množico zastavljenih vprašanj bo sprejet na seji skupščine, ko bo občinska izobraževalna skupnost nastopila kot 4. zbor. Najboljši odgovor pa mora biti srednjeročni plan izobraževalne skupnosti, ki mora biti tak, da bo šel predvsem v smeri odpravljanja vseh nakazanih problemov.

Jakob KOKALJ

Rovte – pitna voda

Tovariš Rudi Lipovec, predsednik SO Logatec, je v slavnostnem govoru orisal potek priprav in del pri obnovi vodovoda v Rovtah ter gospodarski položaj v občini. Predsednik sveta KS Rovte, tov. Franc Mlinar (v ozadju), pa se je vsem, ki so kakorkoli prispevali k uspešno končani akciji, zahvalil.

C B V E S T I L O

Vse občane obveščamo, da imajo s 3.12.1984 UPRAVNI ORGANI in STROKOVNE SLUŽBE SIS občine Logatec naslednje

URADNE URE:

- v ponedeljek in petek od 7.30 do 10.00 ure in
od 11.00 do 14.30 ure

- v sredo od 7.30 do 10.00 ure in
od 11.00 do 16.30 ure

Matična služba in sprejemna pisarna občinskih upravnih organov imata uradne ure vse delovne dni v tednu.

Istočasno obveščamo občane, da bodo upravni organi in strokovne službe SIS predčasno zaključili z delom

- v sredo, 28.11.1984 ob 15 uri

- v ponedeljek, 31.12.1984 ob 12 uri

Namesto tega bodo sprejemali stranke v soboto, 15.12.1984 od 7.30 do 10. ure in od 11. do 14.30 ure.

Kmetijstvo tarejo visoke obrestne mere

Vrsta problemov je bila omenjena, pa tudi pohval logaškemu kmetijstvu je bilo izrečenih na razširjeni seji združnega sveta Mercator-Kmetijska zadruga Logatec, ki je bila 1. 10. 1984. Seje so se poleg članov sveta udeležili še: predsednik Zadrugne zveze Slovenije Leo Frelj, direktor Kmetijskega zavoda Ljubljana Ignacij Lovšin s sodelavci, dr. Jože Ostrc s sodelavci Biotehnične fakultete, Mitja Ponikvar predstavnik Mercatorja ter predstavniki SO in DPO Logatec.

Ugotovljeno je bilo, da so bili predvsem zadnja leta vloženi veliki napori in sredstva vseh občanov za izgradnjo cest, telefonskega omrežja, vodovoda in elektrifikacijo, kar našemu kmetu, predvsem hribovskega, omogoča lažje delo in vpliva na ugodnejše proizvodne rezultate.

Temeljni problem logaškega kmetijstva pa še vedno ostaja razdrobljenost kmetijskih zemljišč. Potrebno bo bolj izkoriščati pašno-košni način izkoriščanja travinj (skupni pašniki), pospeševati rejo rjavega goveda in povečati število krav v A-kontroli ter dosledno izvajati načela te kontrole. Tržna in intenzivna proizvodnja morata postati pogoj za posamezne stimulacije, ravno tako politika investicij, davčnih olajšav in

socialnega zavarovanja, ki predstavlja diferenciacijo med združenim in nezdruženim kmetom.

Z ozirom na to, da smo v obdobju priprav planskih dokumentov za naslednje srednjeročno obdobje, so razpravljali podprli planske cilje za druge, s katerimi jih je seznanil direktor. V koncept razvoja kmetijstva v občini se vključuje tudi koncept novega hleva, ki ga gradi Biotehnična fakulteta iz Ljubljane. Sodelovanje med njenimi strokovnjaki in pospeševalci je dobro, ni pa stika z občinsko raziskovalno skupnostjo, čeprav bi morali opraviti vrsto raziskav, predvsem tistih tehnologij, ki so primerne za naše področje.

Združitev zadruga v SOZD Mercator je dala vrsto prednosti. Zahvaljujoč trgovski mreži Mercatorja je oskrba z repromaterialom dobra, SOZD pa podpira razvojne usmeritve zadruga za prirejo govejega mesa. Vsi so bili enotni, da trenutno najbolj pestijo kmetijstvo visoke obrestne mere, ki že ogrožajo plan investicij, saj so se le-te zmanjšale za 30 %. Regresiranje obresti je torej nujno. Po izčrpnih razpravi so si gostje ogledali posamezne kmetije ter pašnike na Ravniku, Režišah in v Žibrahah.

ing. Zvonka Nagode

Krajevna skupnost Hotedršica Želimo si še marsikaj

Ob občinskem prazniku so v Hotedršici otvorili več pomembnih komunalnih objektov, ki so za krajevno skupnost še kako pomembni. O tem in drugih, za življenje krajanov pomembnih stvareh, smo se pogovarjali s predsednikom sveta KS, Jakobom Nagodetom.

Tov. Nagode, katere so glavne značilnosti vaše krajevne skupnosti?

Krajevna skupnost Hotedršica obsega naselja Hotedršica, Ravnik, Žibře in Novi svet. Tu živi 640 prebivalcev. Zemlja je povsod zelo plitva in zahteva intenzivno obdelavo, da dobro rodi. Seveda morajo biti tudi ljudje pridni. Tudi vremenske razmere niso preveč ugodne, predvsem zime so dolge in z mnogo snega.

Plansko obdobje 1981-1985 se počasi izteka. Kaj ste si zapisali v plane in kaj ste uspeli realizirati? Lahko rečem, da bomo v tem planskem obdobju realizirali vse naloge, ki smo si jih zadali. V tem času so vse vasi – razen Žibrš – dobile novo električno omrežje. Upam, da bo razširitev električne mreže naslednje leto končana tudi v Žibrahah. Zgradili smo 36 km novega telefonskega omrežja, tako da telefoni že zvonijo tudi v najbolj oddaljenih krajih naše krajevne skupnosti. V Zeleni dolini smo odkrili nov vodni vir in tako rekonstruirali vodovodno omrežje. S tem so vodovod dobili tudi na Ravniku. Uredili smo precej vaških poti, v zimskem času imamo organizirano zimsko službo. Adaptirali smo staro osnovno šolo, v kateri je obrat Iskre, ki zaposluje 70 delavcev. Opravili smo regulacijo potoka in pred Iskro zgradili nov most. V tem času smo preuredili tudi trgovino v Hotedršici. Opravljenega dela je precej in na naše uspehe smo ponosni.

Iskra je v vaši krajevni skupnosti pred leti odprla svoj obrat. Zakaj ste se odločili ravno za Iskro in kaj pomeni ta obrat za krajane?

Iskra je bila edina, ki je ponudila adaptacijo stare šole, ki je bila v zelo slabem stanju in obsojena na propad. Interes krajanov pa je tudi bil, da dobijo zaposlitev čim bližje domu. Dobri poslovni rezultati so nas prisilili k razmišljanju, da bi bilo mogoče obrat razširiti. Če bi nekaj vlagali tudi v kadre, in to je naš interes, bi lahko obrat postal temeljna organizacija združenega dela. To je interes

celotne krajevne skupnosti, zato smo si to zadali tudi kot osnovno nalogo v naslednjem srednjeročnem obdobju.

V krajevni skupnosti skrbite tudi za kulturno in družabno življenje krajanov. V te namene ste preuredili tudi kulturni dom?

Planiramo, da bo 29. 11. 1984 v prenovljenem kulturnem domu prva prireditev. Prenovljeni dom bo nudil krajanom večje možnosti za kulturno in družabno življenje. Predvsem kulturno delo je v tem letu malo zamrlo, mislimo pa, da je to le prehodnega značaja. Naš Matija Logar, vsestranski amaterski kulturni delavec, z velikim elanom vodi pevski zbor, tamburaški orkester pa je nastopal tudi izven občinskih meja. Dramska sekcija vsako leto pripravi novo predstavo. Zelo aktivni so tudi naši smučarji tekači, ki celo v slovenskem merilu dosegajo lepe uspehe.

Kakšne načrte imate v KS za naslednje plansko obdobje?

Smo v času, ko se pripravljajo plane na vseh ravneh. Želje so sestavni del življenja. Želimo si marsikaj, vendar postavljamo na prvo mesto graditev objekta in nakup nove opreme za obrat Iskre, ki naj bi postal TOZD. Prepričani smo namreč, da se mora ustvarjeni dohodek vračati tistim, ki so ga ustvarili. To pa so tudi delavci iz naše krajevne skupnosti.

Branka Novak

Nakup kombajna pri Mercator – Kmetijski zadrugi Logatec je omogočil uspešno in pravočasno zaključeno žetev.

Vrtec vabi otroke

Vsako leto pripravi vrtec Kurirček dejavnosti, namenjene otrokom, ki niso vključeni v redno dnevno varstvo. Te dejavnosti so pravilno – gibalne ure in ure telovadbe. Namen teh dejavnosti je, da otroci ob prijetnih skupnih doživetjih navezujejo stike s svojimi vrstniki in se preko igre srečujejo s prvimi pravili življenja v skupini. Pravilno – gibalne ure bodo v vrtcu Kurirček vsak torek od 14,30 ure do 15,30 ure s pričetkom 4. 12. 1984. Ure telovadbe bodo vsak četrtek od 15,30 ure do 16,30 ure s pričetkom 6. 12. 1984.

Informacije dobite lahko po telefonu 741-402 ali osebno na upravi vrtca.

Iz delegatskih klopi **Ukrep družbenega varstva v DO Gradnik**

17. oktobra so zasedali delegati vseh treh zborov Skupščine občine Logatec. Osrednja točka dnevnega reda je bila obravnava in sprejem sklepa o začasnem ukrepu družbenega varstva v delovni organizaciji Gradnik Logatec. V obrazložitvi sklepa piše:

Delovna organizacija Gradnik Logatec je v letu 1983 po podatkih, ki jih je spremljal pristojni upravni organ poslovala manj uspešno. Da stanje v tej organizaciji ni bilo ugodno in da obstoje zaostreni notranji odnosi, ki so kazali ne samo na čedalje slabše poslovne rezultate, temveč tudi na nesposobnost vodilnih delavcev pa tudi samoupravnih organov, da pravočasno ukrepajo v zaostrenih gospodarskih razmerah, ki so posebej prizadeli prav gradbeno dejavnost, je bilo družbenopolitični skupnosti le delno znano. Pravo sliko stanja pa je izvršni svet ugotovil šele po poročilu SDK z dne 29. 6. 1984. Kontrola zaključnega računa te službe za leto 1983 je ugotovila, da je delovna organizacija napačno prikazala celotni dohodek in čisti dohodek in da ni poslovala uspešno, temveč je z napačnimi knjiženji v letu 1983 prikrla obstoječo izgubo v višini 15.157.080,40 din.

S takimi podatki v zaključnem računu se je delovna izognila postopku, ki ga predpisuje zakon o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela. S takim prikazovanjem poslovanja so bili delavci nepravilno obveščeni o dejanskem stanju v delovni organizaciji in zaradi tega tudi niso ukrepali pri odločanju o delitvi dohodka, kar je imelo za posledico nepravilne odločitve pri razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke. Za to ravnanje je podana odgovornost direktorja delovne organizacije in utemeljen ukrep odstavitve.

Za zakonitost dela je poslovodni organ delovne organizacije odgovoren pred družbeno skupnostjo in samoupravnimi organi delovne organizacije. Neresnično in nepopolno obveščanje delavcev o vprašanih, ki so pomembni za uresničevanje njihovih samoupravnih pravic, pomeni bistveno motnjo v samoupravnih odnosih po 6. točki 619. člena zakona o združenem delu.

Ob tako prikazanem poslovanju in odločitvah po zaključnem računu pa je bilo razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke v nasprotju z zakonom in samoupravnimi splošnimi akti, kar pomeni po 2. točki 620. člena zakona o združenem delu hujše oškodovanje družbenih interesov.

Služba družbenega knjigovodstva je pri pregledu dokumentacije tudi ugotovila, da je poslovanje delovne organizacije v nasprotju s predpisi in na škodo družbene skupnosti, in sicer tako, da je delovna organizacija prikazovala opravljanje gradbenih

storitev, v resnici pa je šlo le za prodajo gradbenega materiala brez obračunanega prometnega davka.

Tako je podan razlog za ukrep družbenega varstva iz 6. točke 620. člena zakona o združenem delu.

Periodični obračun delovne organizacije za I. in II. trimesečje 1984 je prikazal izgubo. Delovna organizacija je po periodičnem obračunu za I. trimesečje ugotavljala na zboru delavcev razloge za tako stanje.

Tako ugotavljajo vrsto subjektivnih razlogov, in sicer: nesodelovanje med načrtovalci in izvajalci del, nestrokovni pristop k delu, premajhna medsebojna pomoč pri reševanju problemov, nekoordiniranost dela na gradbiščih in podobno.

Pomembne pa so tudi ugotovitve o nesoglasju med vodstvenimi delavci, o nezaupanju in medsebojnem obtoževanju, kar vse je pripeljalo do slabših poslovnih rezultatov, pa tudi o nezaupanju delavcev. Te razmere so vplivale na slabšo delovno disciplino, na slabo izkoriščenost delovnega časa (komaj 35 %), na odsotnost z dela za cca 30 % delovnih ur itd.

Na neodgovornost pa kažejo prepozni in nenatančni obračuni, pomanjkljiva evidenca materialov in neresen odnos do izmer.

Ob vseh teh ugotovitvah pa ni bilo ukrepov vodilnih delavcev, predvsem individualnega poslovodnega organa, in samoupravnih organov, ki bi morali skladno z obstoječimi samoupravnimi splošnimi akti zagotoviti odgovornosti vseh delavcev za izvajanje delovnih obveznosti.

Posledica nestrokovnega in neodgovornega dela se kaže tudi v nekvolitnem izvajanju del, tako da je prihajalo do mnogih reklamacij, zaradi česar je bilo potrebno načrtovati več kot 4000 delovnih ur za odpravo ugotovljenih napak na objektih. Pri vsem tem pa niso ugotavljali porabljenega časa, materiala, izvora napak, povzročiteljev napak, kar vse je vodilo k vedno slabšemu finančnemu učinku delovne organizacije.

Kljub ugotovitvam da je v delovni organizaciji preveliko število administrativnih delavcev, ni bilo ustreznih ukrepov.

Na neizpolnjevanje plana, kar ugotavljajo v delovni organizaciji, je negativno vplival nepravilnočasen pristop k delu, slabo programiranje izkoriščenosti strojev pa tudi nagrajevanje, brez upoštevanja načel delitve po delu, kar je vse bolj stopnjevalo nezainteresiranost delavcev do dela.

Tako stanje je ugotavljal zbor delavcev pa tudi delavski svet, ki je predlagal skupščini ukrep družbenega varstva, ker je smatral, da z obstoječimi vodilnimi delavci ni sposoben razrešiti obstoječih motenj v samoupravnih odnosih in oškodovanju družbene lastnine.

- predsednik: Janez Loštrek,
- član: Boris Opara, dipl. ing. in
- član: Franc Jerina, dipl. iur.

Začasni organ je dolžan odpraviti vse nezakonitosti in nepravilnosti v poslovanju, ukreniti vse potrebno za sanacijo delovne organizacije, zagotoviti odpravo motenj v samoupravnih odnosih in delovanju samoupravnih organov ter zagotoviti pravočasen razpis za imenovanje individualnega poslovodnega organa. Ukrep družbenega varstva so delegati potrdili in bo trajal eno leto.

Delegati so obravnavali in sprejeli še:

Topli radiatorji v soseski **S – 11 – a ne za vse!**

Od prvega novembra so v blokih v soseski S-11 radiatorji topli. Po nekajmesečnem prerekanju, obtožbah, iskanju odgovornosti, jeznih obrazih stanovalcev in hudih besedah se je stvar le uredila. Problematiko ogrevanja je obravnavalo predsedstvo OK SZDL, strokovni organi stanovanjske skupnosti, izvršni svet, zbori stanovalcev. Skupne rešitve, s katero bi bili zadovoljni vsi stanovalci, ni. Problem je v tem, da je cena kvadratnega metra ogrevanja zelo visoka in znaša okrog 120 din. Kurilnica je zgrajena za ogrevanje s kurilnim oljem, cena le-tega pa je izredno visoka. Stanovalci soseske S-11 so pri problemu ogrevanja nastopili zelo neenotno, nekateri so si ogrevanje uredili v lastni režiji, čeprav je v vseh stanovanjih vgrajena instalacija centralne napeljave. Zaradi tega je navedeno problematiko obravnaval tudi izvršni svet, skupščina občine pa je na seji zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti 17. 10. 1984 sprejela SKLEP o enotnem organiziranju ogrevanja v soseski S-11 za kurilno sezono 1984/85, ki naj bi urejal enoten način ogrevanja soseske in prehod na gospodarnější način ogrevanja. Zaradi ekonomskih gibanj je postalo ogrevanje na olje izredno drago, zato sklep zavezuje samoupravno stanovanjsko skupnost, da izdela načrt postopnega prehoda na sistem kurjenja s trdimi gorivi, kar bi stroške ogrevanja zmanjšalo.

Glede na razpoložljive podatke in gradbeno dokumentacijo ogrevanje z individualnimi kurišči na trda goriva zaradi tehničnih ovir ne pride v poštev (obstoječi dimniki so zgrajeni samo za izjemne primere zasilnega kurjenja in ne prenesejo večjih obremenitev). Masovna uporaba termoakumulacijskih peči bi povzročila tako veliko porabo električnega toka, da bi verjetno prišlo do

– polletne rezultate gospodarjenja v občini,

– sklep o dodelitvi solidarnostnih sredstev občinam Piran, Tolmin, Radovljica in Trzin,

– predlog odloka o spremembi odloka o davkih občanov,

– predlog odloka o spremembi odloka o določitvi posameznih elementov za izračun revalorizacije vrednosti in amortizacije stanovanjskih hiš in stanovanj,

– predlog odloka o spremembi odloka o odškodnini zaradi spremembe namembnosti kmetijskih in gozdnih zemljišč.

7. novembra je bila 25. seja zborov občine Logatec, na kateri so delegati kot osrednjo točko obravnavali problematiko izobraževanja v občini. Pred obravnavo na skupščini, na kateri so kot četrti zbor sodelovali delegati skupščine izobraževalne skupnosti, je v KK SZDL potekala široka javna razprava o tem gradivu. O tem pišemo v posebnem članku, ki je objavljen v tej številki Logaških novic.

večjih redukcij, kar bi imelo zelo neprijetne posledice (celotna soseska bi ostala v temi, ustavili bi se vsi gospodinjski stroji...). In kako so stanovalci sklep upoštevali? Na Tovarniški 12a, b in c (etažni lastniki) so se že pred sprejetjem sklepa samoupravno dogovorili, združili potrebna sredstva in zgradili lastno kotlovnico. Ostali HS so predlagano rešitev sprejeli, razen enega, kjer se samoupravno niso mogli dogovoriti za skupno ogrevanje. Jasno je, da se ti stanovalci niso obnašali kot del kolektiva, ampak trmoglavno uveljavljali svojo (zgrešeno) individualno miselnost in prepričanje.

Zaradi visokih stroškov ogrevanja (za 70 m² približno 8.400,00 din mesečno) bo marsikatera družina težko spela konec meseca s koncem. Struktura stanovalcev v soseski je zelo pestra – od mladih družin do upokojencev, predvsem pa je v soseski veliko solidarnostnih stanovalcev. Zaradi tega je bilo na predsedstvu OK SZDL dogovorjeno, da hišni sveti sproti obveščajo socialno skrbstvo občine Logatec o stanovalcih, ki zaradi slabega materialnega stanja ne bi mogli plačati tako velikih stroškov ogrevanja. Po informaciji socialnega skrbstva se je do sedaj na skrbstvo za pomoč obrnila le ena stanovalka. Na socialnem skrbstvu so nam povedali, da bodo pripravljeno pomagati vsem, ki bodo pomoč potrebovali.

In kaj naj rečemo na koncu? Spet smo padli na izpitu solidarnosti, skupnega interesa in odgovornega obnašanja. In še to: zakaj zaradi neodgovornega obnašanja zdaj zmrzujejo tisti, ki so pripravljeni upoštevati sklep SO in se ravnati po skupnem dogovoru, živijo pa v bloku, kjer so bili njihovi sosedi proti skupnemu ogrevanju? Jih bodo sosede v toplih stanovanjih vsaj kdaj povabili na kavo?

Število kadrovskih štipendij pada

I. UVOD

Štipendiranje smo v SRS uredili z DD o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike in z ustreznimi samoupravnimi sporazumi. V tako urejenem sistemu štipendiranja imamo naslednje vrste štipendij: kadrovske štipendije, ki jih podeljujejo OZD in SIS, štipendije iz združenih sredstev, ki jih podeljujejo samoupravni organi udeležencev SaS o štipendiranju v občini (t.j. odbor za štipendiranje pri Skupnosti za zaposlovanje Logatec), ter štipendije Titovega sklada SRS in štipendije Kraigherjevega sklada.

Vse štipendije morajo temeljiti na kadrovskih potrebah, obenem pa mora biti upoštevan tudi socialni vidik, da se omogoči šolanje tistim, ki imajo nagnjenje in učne sposobnosti ter se brez štipendije ne bi mogli šolati.

Štipendijska politika teži k temu, da so štipendije sestavni del vlaganj v družbeno reprodukcijo, instrument kadrovske politike, usmerjevalni dejavnik pri vključevanju mladine v usmerjeno izobraževanje, oblika povezovanja udeležencev usmerjenega izobraževanja z nosilci štipendiranja v skladu z njihovimi kadrovskimi potrebami in vzpodbuda mladini za boljše učenje.

Temeljna oblika štipendiranja so kadrovske štipendije.

Za kadrovske štipendije lahko zaprosi učenec srednjega usmerjenega izobraževanja (SUI) ali študent, če dohodek na družinskega člana ne presega 85 % povprečnega neto OD v SRS v preteklem letu (15.520 din). Štipendije iz združenih sredstev so prehodna oblika štipendiranja v obdobju, ko še ni zagotovljenih dovolj kadrovskih štipendij. Pri štipendiranju iz združenih sredstev je bolj poudarjen materialni položaj družine in kadrovski vidik, saj naj za suficitarne poklice praviloma ne bi podeljevali štipendij.

Upravičenost do teh štipendij se ugotavlja na osnovi ugotovljenega dohodka na družinskega člana (55 %) neto OD v SRS za preteklo leto), kadrovskega interesa (deficitarnost oz. suficitarnost poklica), učnega uspeha ter kandidatovih nagnjenj oz. sposobnosti.

Višina kadrovske štipendije je pogosto nižja od štipendije, ki bi jo posameznik dobival in združenih sredstev. V takih primerih so posamezniki upravičeni do razlike h kadrovski štipendiji, ki jo izplačujemo iz združenih sredstev za štipendiranje.

Prispele vloge za štipendiranje iz združenih sredstev in razlike h kadrovskim štipendijam obravnava odbor za štipendiranje, v katerem so člani iz kadrovskih služb, delovnih organizacij ter predstavniki DPO.

Vsakoletna jesenska obravnava seznama prvih proslilcev za štipendije iz združenih sredstev terja od odbora največ časa, pri tem delu pa se

članom odbora v pomoč pripombe in mnenja krajevnih skupnosti, OZD in družbenopolitičnih organizacij (OK ZSMS in OK ZKS).

II. KADROVSKE ŠTIPENDIJE IN ŠTIPENDIJE IZ ZDRUŽENIH SREDSTEV

Pregled kadrovskih štipendij in štipendij iz združenih sredstev v občini Logatec po stopnjah zahtevnosti šolanja:

Stopnja zahtevnosti	Število kadr. štip. v letu 1983/84	Število štip. iz združ.sred. 83/84	Razlike h kad.s.
II. – IV.	21	21	12
V.	13	75	12
VI.	4	8	–
VII.	10	17	2
Skupaj:	48	121	26

Tabela kaže, da pri kadrovskih štipendistih prevladujejo štipendije za programe nižjih stopenj zahtevnosti (od II do IV stopnje zahtevnosti), pri štipendijah iz združenih sredstev pa je daleč največ štipendij za V. stopnjo zahtevnosti.

Razmerje med številom kadrovskih štipendij in številom štipendij iz združenih sredstev je 28,40 % proti 71,60 % za štipendije iz združenih sredstev, v ljubljanski regiji pa 78,2 % proti 21,8 % za štipendije iz združenih sredstev. Veliko ugodnejše je torej razmerje v regiji.

V naši občini je na 100 zaposlenih 1,6 kadrovskih štipendistov, v regiji pa 3,9. Tako imamo najmanj kadrovskih štipendistov na zaposlenega v regiji, kar kaže na premajhno skrb za kadrovske reprodukcijo v naši občini, obenem pa na dejstvo, da se kadrovske štipendije v naši občini še zmeraj niso uveljavile kot temeljna oblika štipendiranja. Za šolsko leto 1984/85 predvidevamo izboljšanje razmerja med KŠ in ZS, saj bodo vložena še dodatna prizadevanja za razpis več kadrovskih štipendij v tistih delovnih organizacijah, ki imajo možnosti za štipendiranje.

Število kadrovskih štipendij je vsako leto padalo, število štipendij iz združenih sredstev pa naraščalo. Leta 1981–1982 je bilo 114 štipendij iz združenih sredstev in 75 kadrovskih štipendij, leta 1982–1983 je bilo podeljenih 115 štipendij iz združenih sredstev ter 61 kadrovskih štipendij, leta 1983–1984 pa 121 štipendij iz združenih sredstev ter 48 kadrovskih štipendij. Tudi razlik h kadrovskim štipendijam je vsako leto manj.

Število nepodeljenih štipendij pa vsako leto narašča. Največ jih ostaja še vedno za III. in IV. stopnjo zahtevnosti oz. za deficitarne poklice proizvodne usmeritve (oblikovalce lesa, tesarje, zidarje, lesarje, oblikovalce kovin). Večino nepodeljenih štipendij OZD ponovno vključijo v razpis.

Pregled razpisanih, (ne) podeljenih štipendij v letih 1981–1984;

Šolsko leto

	81/82	82/83	83/84
Štev. razpisanih K štip.	54	38	34
Štev. nepodeljenih K štip.	14	24	20
Štev. podeljenih K štip.	75	61	48
Štev. štip. iz združ.sred.	114	115	121
Razlika h kad. štip.	47	28	26

Višina kadrovskih štipendij je določena z družbenim dogovorom, odvisna pa je od stopnje zahtevnosti študija in učnega uspeha štipendista. DO lahko izplačuje štipendistu še dodatek za deficitarnost, ki sta ga v naši občini v šolskem letu 1983/84 prejela dva učenca, eden od III. do IV. stopnje in eden na VII. stopnji zahtevnosti. V šolskem letu 1982/83

Udeleženci samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občini se kot ustanovitelji Titovega sklada SRS obvezujejo za nadaljnje razvijanje štipendiranja družbeno aktivnih in nadarjenih mladih delavcev oz. otrok. V ta namen zagotavljajo sredstva iz združenih sredstev za štipendije Titovega sklada. Vsa leta je bil odziv slab. V letu 1983/84 nismo imeli nobenega štipendista iz Titovega sklada, za šolsko leto 1984/85 pa smo že izbrali učenca, kandidata za štipendijo Titovega sklada.

III. ZAKLJUČKI

1. Število razpisanih kadrovskih štipendij v primerjavi s preteklimi leti upada.

2. Kadrovske štipendije OZD razpisujejo pretežno za drugo in tretjo zahtevnostno stopnjo (II. in III.)

3. Upada tudi število vseh aktivnih kadrovskih štipendistov, tako da se je delež v primerjavi s preteklim letom še znižal na 1,6, kar je najnižji delež v ljubljanski regiji.

4. Dodatek za deficitarnost prejema le trije štipendisti, kar pomeni, da se ta možnost iz sporazuma ni dovolj uveljavila.

5. Število kadrovskih nepodeljenih štipendij narašča.

6. Razmerje med štipendisti iz združenih sredstev in kadrovskimi štipendisti je 28,4:71,6 za tiste iz združenih sredstev. To je v nasprotju s smernicami družbenega dogovora, ki govori, naj bi postale kadrovske štipendije temeljna oblika štipendiranja. To sorazmerje je tudi v primerjavi z regijo in republiko neugodno.

so dodatek za deficitarnost prejeli trije učenci.

Višina štipendij iz združenih sredstev je odvisna od gmotnega položaja proslilca ter življenjskih stroškov, ki so različni pri vozačih ter štipendistih, ki bivajo izven kraja stalnega bivališča. Tudi stopnja zahtevnosti programa vpliva na višino štipendij. Povprečna višina štipendije v naši občini je 3.325 din v šolskem letu 1983/84, kar je manj, kot je povprečje v regiji.

Tudi razlika h kadrovski štipendiji je v naši občini med najnižjimi glede na druge občine.

V naslednji tabeli je razvidna višina dohodka na družinskega člana štipendistov iz združenih sredstev in štipendistov, ki prejema razlike:

Viš. doh. na druž. čl.	Štev. štipendistov iz ZS – %	Štev. štipendistov z razlikami – %
do 4.300 din	34 – 28,09 %	20 – 76,9 %
4.301 – 6.800	69 – 57,02 %	5 – 19,2 %
6.801 – 7.901	18 – 14,87 %	1 – 3,8 %
Skupaj:	121	26

V Logatcu prevladujejo štipendisti vozači, ki dobijo dodatek za vožnjo.

Gmotni položaj štipendistov, ki prejema razliko h kadrovski štipendiji, pa je slabši kot pri čistih štipendistih iz ZS, saj jih ima 76 % dohodek na družinskega člana do 4.300 din, kar je razvidno iz tabele. To so tudi štipendisti, ki so šolajo predvsem od III. do vključno V. zahtevnostne stopnje.

Višina štipendij in razlik po stopnji zahtevnosti:

Stopnja zahtevnosti	Štipendija iz ZS v letu 1983/84	Razlika h kadrov.štip. v letu 1983/84
II. do IV. stopnja	3.653	2.072
V. stopnja	2.808	2.512
VI. stopnja	3.856	–
VII. stopnja	4.370	2.334
Povprečna štipendija:	3.325	1.709

IV. PREDLOGI ZA IZBOLJŠANJE

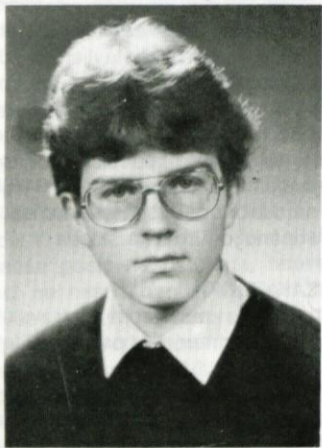
1. Potrebno je vztrajati na večjem razpisu in realizaciji kadrovskih štipendij v skladu s kadrovskimi in razvojnimi plani organizacij združenega dela v občini. V ta namen bo potrebna širša družbenopolitična akcija, v strokovni službi pa bomo pripravili pregled štipendiranja po OZD in v zasebnem sektorju ob akciji usklajevanja letnih načrtov zaposlovanja za leto 1984/85. Načrti kadrovskih

Nadaljevanje na 7. strani

Predstavljamo vam...

Milana Žusta – štipendista Titovega sklada

V logaški občini že nekaj let nismo podelili Titove štipendije. V letošnjem letu pa smo imeli kar štiri kandidate, ki so izpolnjevali pogoje. Komisija je med predlaganimi izbra-

Prvi maj je še živ

Komisija za tradicije delavskega gibanja, ki deluje pri občinskem sindikalnem svetu je 16. 10. 1984 pripravila tovariško srečanje aktivistov delavskega gibanja pred drugo svetovno vojno.

Na srečanju so predvojni aktivisti obudili spomine na nekdanje delo, življenjske razmere, odnose med delavci in delodajalci, prvo praznovanje delavskega praznika, nizke plače, odpuščanje delavcev. Spomini so sicer že dokaj zbledeli, ostal pa je priokus trpkosti zaradi krivic, ki so se dogajale. Vsi zbrani predvojni sindikalni aktivisti so bili enotni v mnenju, da se sedanjega stanja ne more primerjati s tistim, ki je bilo. Takrat delavci niso imeli druge pravice, kot pravico do dela. Če si kot delavec zamudil na delo pol ure, je to pomenilo odpoved. Napredne delavce so delodajalci odpuščali in tako preprečili, da bi se napredne ideje širile med ljudmi.

Prijeten razgovor je bil začetek akcije občinskega sindikalnega sveta, da pripravi kronološki pregled predvojne delavskega gibanja v naši občini. Aktivnosti bodo potekale tudi naprej, zbrani podatki bodo služili tudi pri pripravi kronike Logatca. Naprošamo vse občane, ki imajo kakršnekoli dokumente, fotografije, zapisane spomine, ali pa se sami še spominjajo dogodkov in ljudi iz tega obdobja, da nam pri delu pomagajo. Čim več podatkov bomo zbrali, več bo lahko zapisanega in ohranjenega ostalo mladim rodovom. Informacije posredujete na naslov: Občinski sindikalni svet, Notranjska 14, Logatec.

Branka Novak

la Milana Žusta s Hleviš pri Vrhu nad Rovtami.

Da bi o Milanu izvedela kaj več, sem se odločila z njim pogovoriti. Milan je prijeten sogovornik.

Povedal mi je, da prihaja iz kmečko-delavske družine. Prej so doma samo kmetovali, zadnjih nekaj let pa je oče zaposlen, mati pa gospodinja. Doma so še nepreskrbljena stara mama in štirje otroci.

Starejši brat se je letos zaposlil v Žireh, ostali trije obiskujejo šolo.

Milan je v osnovno šolo hodil v Žireh. Zaradi lepega uspeha je preskočil šesti razred. Po končanem osnovnem šolanju se je vpisal na naravoslovno-matematično šolo v Ljubljani, ki jo letos končuje.

Vsak dan se vozi v Ljubljano. Vstaja ob petih zjutraj in odide na avtobus. Domov se vrača ob štirih popoldan, potem pa ga čaka še delo doma in seveda učenje, saj je za odličen uspeh v srednji šoli prav gotovo potrebno zelo veliko truda.

Po končani šoli ga čaka še službenje vojaškega roka, potem pa se bo posvetil študiju matematike ali računalništva.

Danes so glede zaposlitve zelo veliki problemi, vendar je videti, da Milan glede tega ni preveč zaskrbljen. Pravi, da ima možnost zaposlitve na Inštitutu Jožefa Stefana, če bo seveda študij uspešno končal.

Verjamem mu, saj se tako obetavnega kadra v nobeni organizaciji ne bi branili.

Ob vprašanju, kaj dela, kadar se ne posveča šoli ali ne pomaga doma, se je nasmehnil. Takega časa je namreč zelo malo, a kljub temu je Milan delaven tudi v osnovni organizaciji ZSMS Vrh. Pred kratkim je sprejel funkcijo blagajnika. Aktivno sodeluje pri mladinski dramski skupini in pomaga pri delovnih akcijah, ki jih organizirajo. Kot potrdilo temu je dodal še, da se da z voljo vse narediti, včasih pa se je treba čemu tudi odreči.

Milan pravi, da je Titove štipendije zelo vesel. Prej je dobival štipendijo iz združenih sredstev, s katero je bil zadovoljen. Prijetnost in skromnost sta gotovo Milanovi dobri lastnosti.

Vesna Slabe

Po 13. seji CK ZKJ

Uresničevanje idejne vloge ZK

20. oktobra so komunisti na razširjeni seji OK ZKS Logatec zaključili razpravo o predlogu sklepov 13. seje CK ZKJ. Zaključek razprave je bil samo formalen, kajti aktivnosti v OO ZKS se bodo še nadaljevale.

Iz zapisnikov OO ZKS namreč kar vrejo pripombe, konkretni predlogi, zahteve po spremembah, vprašanja. Vse to pa terja tudi konkretno akcijo, v kateri bomo lahko ocenili (ne) učinkovitost našega posedanja. Delavci iz osnovnih sredin zahtevajo konkretne akcije, zahtevajo odgovornost posameznikov in skupin, odkrit dialog na vseh ravneh in ne samo v osnovnih sredinah.

Med članstvom so se pojavljala vprašanja o smotrnosti obravnave osnutka predloga sklepov. Mnogi člani so ugotavljali, da imamo sklepe in stališče že tako preveč, da pa jih ne uresničujemo. Zakaj torej sploh razpravljati o tem, kar je že dolgo časa tema naših sestankov, ni pa našlo poti v življenje, ker smo preveč papirnati, sestankarski in po tem merimo tudi našo učinkovitost? Odkrit dialog je še vedno neznan, vzroke za nastale spremembe pa še

vedno iščemo pri drugih. Precej lažje je pometati pred tujim pragom kot pred lastnim, zato ni čudno, da so v marsikateri sredini zaradi neprisrčnosti za pogumno razpravo izbrali lažjo pot, ki pa nikakor ne pelje k jasnemu in odkritemu reševanju problemov, ampak morda kaže le lastno akcijsko neučinkovitost.

V pripravi na razpravo in aktivnosti o predlogu sklepov 13. seje CK ZKJ je bilo v pismenem navodilu za izvedbo teh razprav med drugim napisano: »S to razpravo ima članstvo možnost vplivati in pripomoči k vsebinski dopolnitvi in konkretizaciji sprejetih sklepov. Če pa hočemo to razpravo resnično dobro realizirati se moramo ustrezno organizirati in omogočiti pogoje, da vsak komunist prispeva svoje.«

Več kot ugotoviti, da ni tako, se na seji komiteja ni dalo. Sprejeto je bilo poročilo o izvedbi razprav o osnutku predloga 13. seje CK ZKJ. Pred logaškimi komunisti so torej zdaj konkretne zadolžitve, ki se jih ne bo dalo opraviti samo na sestankih.

Branka Novak

Uspehi lastnega znanja Gradnikovih delavcev

Razvojne tehnične rešitve dipl. inž. Rafaela Usenika in gr. tehn. Miroslava Zgonca.

V letu 1983 je Biotehnična fakulteta iz Ljubljane oddala Gradniku v izvedbo projekt hleva za prosto vzrejo govejih pitancev. Projekt je po idejnem osnutku pripravil Zavod za načrtovanje z Vrhniko, Gradnik pa je projekt prilagodil svojim tehnološkim rešitvam. Investicijska vrednost hleva z ureditvijo okolice in asfaltiranjem poti velja 32.000.000.-din. Hlev za 200 govejih pitancev velja za sodobni poskusni vzgojitveni obrat ljubljanske Biotehniške fakultete.

Domala vse konstrukcijske rešitve, montažne in nemontažne narave,

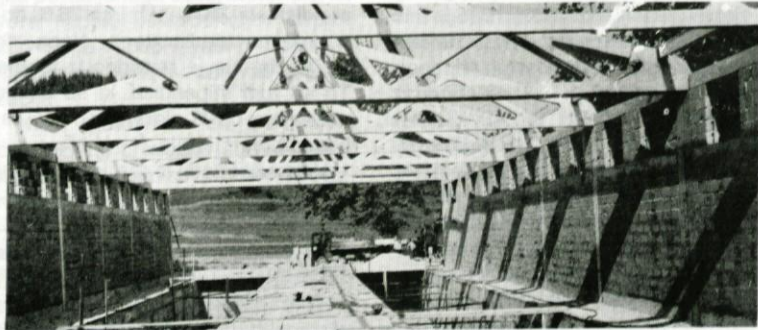
so rezultat razvojnega dela Gradnikovih delavcev: greznični bazeni so zgrajeni s sistemom armirano betonskih opažnih plošč, konstrukcijski skelet stebrov in strešnih nosilcev z montažnimi točkovnimi temelji, kar vse je rezultat načrtovalcev Rafaela Usenika in Miroslava Zgonca, izdelovalcev kalupov Silvestra Višiča in Franca Jureša ter betonske realizacije prizadevnih delavcev v betonarni.

Posebno pozornost pa je vzbudila izredno uspešna konstrukcija armiranobetonske greznične rešetke, prav tako delo že prej omenjenih delavcev. Če k temu dodamo še pozidavo z lastnimi betonskimi kvadri, izdelavo zračnikov in drsnih vrat iz lastne mizarske delavnice ter lastno izvedbo elektroinstalacije, potem lahko rečemo, da je Gradnik dosegel v svojih prizadevanjih pomemben uspeh: danes lahko ponudi kupcu kompleten hlev. To je gotovo pravi primer dobro naloženega znanja Gradnikovih delavcev.

Komisija za tehnični prevzem je delo v celoti pohvalila; pohvala velja tudi gradbeni skupini, ki sta jo izmenično vodila spočetka Janez Nago, kasneje pa Franc Milinar, in Viki Mesec za uspešno vodenje gradbišča.

In na konec: naročniki trkajo na vrata...

Maš

Hlev sredi montažnih del: v spodnjem delu gnojnični bazeni, prek njih krmilni hodnik, zgoraj montaža strešne konstrukcije z armiranobetonskimi nosilci sistema »SG-U«

(Foto: Maš)

Mi smo vsi za mir

Tudi letos je bilo ob dnevü Organizacije združenih narodov, 24. oktobra, srečanje klubov OZN Slovenije.

Letos je prišel na vrsto za Mursko Soboto, Ptujem in Koprom Črnomelj. 27. 10. 1984 smo se člani Kluba OZN z OŠ »8 talcev« ž navsez-

OZN – instrument miru

Dan Organizacije združenih narodov praznujemo vsako leto 24. oktobra, ker je takrat začela veljati ustanovna listina, ki so jo podpisali 1945. leta v San Franciscu.

Ime Združeni narodi si je izmislil Franklin Roosevelt. Prvi sedež sekretariata Združenih narodov je bil v Church House v Londonu, prvi sestanek generalne skupščine pa v osrednji dvorani Westminstera. Leta 1946 so za sedež Združenih narodov izbrali New York. Združeni narodi imajo šest glavnih organov: generalno skupščino, varnostni svet, ekonomski in socialni svet, skrbniški svet, sekretariat in meddržavno sodišče. Uradi vseh teh organov so na sedežu ZN v New Yorku, z izjemo sodišča, katerega sedež je v Haagu na Nizozemskem. Sedež Združenih narodov je križišče diplomacije vsega sveta. Organizacija sama, njeni programi in uslužbenci pa delujejo na vseh koncih sveta.

Poglaviti cilji OZN so: varovati mednarodni mir in varnost, razvijati med narodi prijateljske odnose, spodbujati mednarodno sodelovanje, da bi se rešila gospodarska, družbena in kulturna vprašanja o človeštvu in da bi se spoštovale človekove pravice in svoboščine, biti središče, kjer se usklajuje sodelovanje vseh narodov.

V skoraj 40 letih so združeni narodi dokazali, da so sposobni prispevati k naprednemu mednarodnemu sodelovanju, na primer v boju za mir, proti kolonializmu in rasizmu.

Združeni narodi imajo sedaj že 159 držav članic. Po številu prebivalstva je največja članica Kitajska, najmanjša pa Maldivi in Brunei. Ne glede na velikost ima vsaka članica po en glas. Ko je bila organizacija ustanovljena, je več kot petdeset njenih sedanjih članic še imelo status kolonij in so bile pod tujo upravo. Mnogim od njih so Združeni narodi pomagali doseči neodvisnost, saj je eden od najpomembnejših ciljev OZN boj proti kolonializmu in rasizmu. ZN so edina organizacija na svetu, ki združujejo skoraj vse narode sveta, torej so instrument miru, ki bo uspešno deloval vse dotlej, dokler ga bodo članice voljne uporabljati.

ZA MIR IN ENAKOPRAVNO SO-DELOVANJE MED NARODI!

Jana Jureš

godaj odpeljali iz Logatca proti Ljubljani, kjer nas je že čakal poseben vlak, s katerim smo krenili proti Črnomlju. Po približno dveh urah in pol prijetne vožnje na sicer zelo polnem vlaku smo prispeli na cilj. Z železniške postaje smo se napotili proti srednješolskemu centru, kjer so nas seznanili s potekom celotnega srečanja. Za uverturo naj bi risali po ulicah Črnomlja, vendar pa je to zaradi močnega dežja odpadlo.

Tako so morali svoje umetniške ideje prihraniti za kakšno drugo priložnost in se odpraviti na mirovni pohod.

Izpred srednješolskega centra je krenila po ulicah Črnomlja dolga kolona mladih ozeenovcev z mislijo, da ne bi bilo nikoli več vojne in sovraštva med narodi sveta. Kljub dežju je bilo videti množico transparentov z napisi, ki so pozivali k miru in prijateljstvu.

Ko smo prišli v središče Črnomlja, je zadonelo geslo: MI SMO VSI ZA MIR, ZA MIR, ZA MIR. Vsi mokri od dežja smo prispeli pred dvorano, kjer se je odvijala osrednja proslava ob dnevu OZN. Ko je izvenela himna, je zbranim udeležencem spregovoril tov. Janko SMOLE. V govoru je poudaril pomembnost prizadevanja za krepitev miru in prijateljstva v svetu. Vse te naloge so zaupane naši generaciji, naša je naloga, da preprečimo tekmo v oboroževanju, da pokažemo svetu, da je vojna čisti nesmisel.

Sledile so točke, ki so prikazale belokranjsko kulturo, celoten kulturni program pa je zaključil mešani pevski zbor s Prešernovo Zdravljico.

Po končani proslavi smo se vrnili v srednješolski center, kjer smo ostali na kosilu, nato pa smo imeli čas za ogled zgodovinskih znamenitosti Črnomlja.

Pozno popoldan smo z vlakom krenili proti Ljubljani, vsi še polni misli o miru in pod vplivom globoke impresije minulega dne. Vse pa nas je spreletavala grenka misel, da je vse to, kar smo storili ta dan za mir, le kapljica v morje, saj postaja v današnjem svetu misel na mir in prijateljstvo med narodi le še gola iluzija.

Toda vedeti je treba, da se vsaka stvar nekje začne. In če bo to tisto prvo zrno za pogačo ali prvi kamen za palačo, bo naš namen dosežen.

Bojan Leskovec – klub OZN

KADROVSKE ŠTIPENDIJE Nadaljevanje s 5. strani

štipendij morajo postati sestavni del dolgoročne razvojne in kadrovske politike v občini.

2. Ob tem je potrebno, da OZD zagotovijo tudi višjo izobrazbeno strukturo in razpisujejo več štipendij za V., VI. in VII. stopnjo.

3. Glede na visoko število nepodeljenih kadrovskih štipendij, ki ostajajo predvsem v deficitarnih poklicih, je potrebno OZD opozoriti, da se bolj poslužujejo možnosti iz 10. člena samoupravnega sporazuma glede dodatka za deficitarnost.

Samoupravna skupnost
za zaposlovanje

Na podlagi 61. člena zakona o družbenem varstvu otrok (Ur. l. SRS, št. 35/79) in 25. člena samoupravnega sporazuma o temeljih plana Skupnosti otroškega varstva občine Logatec za obdobje 1981–1985, je skupščina Skupnosti otroškega varstva občine Logatec na svoji 2. redni seji dne 29. 10. 1984 sprejela

SKLEP

o povečanju višine denarne pomoči otrokom

Denarna pomoč se poveča za:

– 500,00 din mesečno in znaša 2.400,00 din mesečno za otroka, ki je upravičen do denarne pomoči po 1. odstavku 1. točke sklepa o dohodkovnih pogojih in o višini denarne pomoči v letu 1984,

– 500,00 din mesečno in znaša 1.600,00 din mesečno za otroka, ki je upravičen do denarne pomoči po 2. odstavku 1. točke sklepa o dohodkovnih pogojih in o višini denarne pomoči v letu 1984,

– 300,00 din mesečno in znaša 900,00 din mesečno za otroka, ki je upravičen do denarne pomoči po 3. odstavku 1. točke sklepa o dohodkovnih pogojih in o višini denarne pomoči v letu 1984,

– 300,00 din mesečno in znaša 900,00 din mesečno za otroka, ki je upravičen do denarne pomoči po 3. točki sklepa o dohodkovnih pogojih in o višini denarne pomoči v letu 1984.

2.

Povečana denarna pomoč se poveča za:

– 300,00 din mesečno in znaša 900,00 din mesečno za otroka, ki je upravičen do povečane denarne pomoči po 1. odstavku 5. točke sklepa o dohodkovnih pogojih in o višini denarne pomoči v letu 1984,

– 300,00 din mesečno in znaša 700,00 din mesečno za otroka, ki je upravičen do povečane denarne pomoči po 2. odstavku 5. točke sklepa o dohodkovnih pogojih in o višini denarne pomoči v letu 1984.

3.

Ta sklep se objavi v glasilu »Logaške novice«.

Sklep se uporablja od 1. 9. 1984.

SKUPNOST OTROŠKEGA VARSTVA
OBČINE LOGATEC
Skupščina

PREDSEDNIK SKUPŠČINE:
Rajko Rupnik, l.r.

Štev.: 06-16/84

Datum: 29. 10. 1984

Vaja enot CZ v DO Konfekcija Požar v skladišču

V soboto, 27. oktobra, ob 8. uri in deset minut je tovarniška sirena naznanila požar v tovarni. Ugotovljeno je bilo, da je požar izbruhnil v skladišču materiala in gotovih izdelkov. V prvem trenutku je nastal preplah, nato pa so se aktivirale ekipe za požarno varnost, tehnično reševanje in prvo pomoč. Takoj, ko je ekipa za požarno varnost ugotovila, kjer je center požara, se je začelo reševanje ranjencev in najbolj ogroženega blaga. Ker je pretila nevarnost, da se požar razširi, je bilo potrebno blago hitro prenesti na varno. Zato so v delovni organizaciji poklicali na pomoč ekipo za tehnično reševanje iz Valkartona. Reševanje je bilo zelo oteženo zaradi dima in plinov,

zato so morali vsi reševalci nositi zaščitne maske. Ekipa za prvo pomoč je oskrbela vse ranjence. Prišlo je do hujših opeklin in poškodb dihalnih organov zaradi zastrupitve s plini.

Ekipa CZ so po eni uri uspele požar pogasiti, na varnem pa so bili tudi poškodovanci in blago.

Šlo je seveda samo za vajo enot civilne zaščite, ki je imela predvsem namen usposobiti člane enot za delovanje v primeru požara. Vaja naj bi pokazala tudi pomanjkljivosti. Analiza je pokazala, da člani ekip niso dovolj usposobljeni in da bi bilo potrebno vse ekipe permanentno izobraževati, da bi bile usposobljene tudi za primere, ko bo šlo zares. Taka vaja zahteva zelo malo finančnih sredstev, daje pa velike učinke, ker gre za praktično usposabljanje.

V resnični situaciji bi bilo seveda drugače, zato je še toliko bolj pomembno, da so ljudje za primere naravnih in drugih nesreč že zdaj usposobljeni.

Branka Novak

Zakaj dogovor ni uspel

Leta 1944 se je na Martinj hribu v barakah nahajal delavski bataljon, kjer je delalo okrog 280 ljudi, ki so jih mobilizirali Nemci. Dvajset jih je bilo oboroženih s poljskimi puškami, komandant je imel češko brzostrelko, Nemec pa pištolo, stalno pripravljeno na strel.

Od Štefana Nemgarja iz Laz, ki se je tudi nahajal v tej enoti, so naši obveščevalci dobili prve podatke in izvedeli, da se med člani bataljona nahaja večje število fantov, ki so bili simpatizerji NOB in da bi radi odšli v partizane, če bi dobili zvezo.

Njihov komandant Dolenc je bil doma nekje okrog Borovnice. Tudi on se je nagibal bolj na partizansko stran, zato je takratni obveščevalec rajonskega odbora Logatec Lojze Janežič prvi vzpostavil zveze z njimi.

Ker so člani bataljona delali pri vzdrževanju železniške proge, je Dolenc predlagal, da bi jih demonstrativno napadli pri delu in odpeljali. Kasneje so sklenili, da bi jih raje pobrali iz postojanke na Martinj hribu. Ker pa je bilo to malo bolj tvegano, so bile izvršene obsežnejše priprave. Zaradi pripravljanja akcije je bil Lojze Janežič v stikih s komandantom Dolencem.

Med tem časom je Štefan Nemgar pobegnil iz delavskega bataljona in se nekaj časa skrival doma, kjer so ga izsledili črnorokci iz Logatca in

Zaradi točnega dogovora o dnevu in načinu izvedbe zamišljene akcije je prišel komandant Dolenc na dogovorjeno mesto na sestanek z Janežičem. Da bi zagotovil uspeh predaje članov delavskega bataljona, je Janežič odšel še v Gradnikovo brigado, kjer mu je bilo obljubljeno, da dobi četo borcev, ki so jo imenovali »četa gamsov«. Pred akcijo je bilo zaradi dogovora o podrobnostih še nekaj sestankov med Dolencem in Janežičem, da sta se dogovorila tudi o znakih razpoznavanja. Na predzadnjem sestanku je Dolenc Janežiču izročil nekatere podatke o razporedu sovražnika ob progi, dogovorila pa sta se tudi, da bo zvečer prinesel še podrobnejše podatke oziroma načrte o razporedu bunkerjev in njihovi moči, o minskih poljih ob progi in podatke o zavarovanju železniške proge. Na ta sestanek so z Janežičem prišli še kurirji kurirske postaje TV 2-a Tone Simšič – Zvone, Ivan Mahnič, Franc Šimšič-Martincov in Janez Leskovec. Ob mraku so krenili na dogovorjeno mesto in se zaradi varnosti razporedili v zasedo pri zadnji hiši na Martinj hribu.

Kmalu po dogovorjenem času je prišla patrulja delavskega bataljona, ga v domači kuhinji pred očmi staršev ustrelili. Cev brzostrelke so mu naperili v usta in spustili rafal.

ki pa je bila v popolni bojni opremi in celo v čeladah, s čimer so povzročili pri partizanih sumničenja, da niso pravi in so bili zato še bolj previdni. Janez jih je ustavil in zahteval, da povedo razpoznavne znake. Nekaj časa so molčali, zato jih je Janez ponovno poklical. Ker še vedno ni bilo odziva, je Janez povedal dogovorjeno geslo, da bi jim s tem pomagal. Dolenc je kot vodja patrulje delavskega bataljona odgovoril, da geslo ni pravilno in da bodo morali oditi z njimi v postojanko Martinj hrib. To je Dolenc še enkrat ponovil in dvignil brzostrelko. V tem trenutku je eden naših iz zasede sprožil strel in Dolenc takoj smrtno zadel, medtem ko so se ostali razbežali. Naši so se približali in mu odvzeli brzostrelko, nakar so se umaknili, ker so Nemci iz bližnjega bunkerja že začeli močno streljati v smeri, kjer se je to dogajalo.

Ugotovljeno je bilo, da je imel Dolenc pri sebi dogovorjene podatke o

bunkerjih in ostalo. Člani delavskega bataljona so mu jih po smrti namreč odvzeli, da bi pred Nemci zakrili dejstvo, da je bila akcija načrtovana. Kasneje so ti podatki le prišli v roke našim obveščevalcem.

Kako je prišlo do tega nesporazuma, je še danes nepojasnjeno. Zato naprošamo vsakogar, ki bi karkoli vedel, posebno pa tiste, ki so morebiti sodelovali pri načrtovanju akcije ali pa bili celo v patrulji z Dolencem na dan opisanega dogodka, da podatke sporočijo Občinskemu odboru ZZB NOV Logatec. Mnenje nekaterih tovarišev, ki so sodelovali v tej akciji, pa je, da je bil dogovor glede sestanka pomanjkljiv.

Če bi se načrtovana akcija posrečila, bi bil to za nas izreden uspeh, okupatorju pa bi bil zadan še en udarec. Vsi tisti, ki bi iz tega delavskega bataljona prišli k nam, bi dokazali, da se zavedajo, kje je njihovo pravo mesto.

Jože Simšič-Jelen

Kulturno življenje naj bo pestrejše

Komisija za kulturo je v juniju pripravila vprašalnik o kulturnem življenju delavcev. Namen vprašalnika je bil, da bi komisija na podlagi odgovorov, mnenj in stališč pričela z akcijo za izboljšanje kulturnega življenja delavcev.

Vprašalnik je vseboval 7 vprašanj. Razposlan je bil vsem DO v občini Logatec. Poslanih je bilo 400 vprašalnikov. Nanj je odgovorilo 158 anketirancev oz. 15 OO ZSS. Vprašalnika ni vrnilo 10 OOZS in sicer: Lom, Gradnik, TOZD Gostinstvo, OŠ »8 talcev«, OŠ Edvarda Kardelja, VZ, GG TOZD, GG TOK, ŽP in NP.

Odgovore na vprašalnike so dajali vsi profili zaposlenih. Natančneje zastopanih je bilo 22 različnih profilov delavcev oz. poklicev.

Iz vprašanja o kulturnem animatorju je bilo razvidno, da razen v KLI in Valkarton delavci sploh ne vedo, da ti obstajajo, v večini pa jih sploh nimajo. Komisija meni, da bi bilo potrebno v vseh DO izvoliti kulturnega animatorja, ki bi skrbel za kulturno življenje. Kjer imajo kulturne animatorje, je tudi kulturno življenje bolj pestro. Poleg kulturnih animatorjev pa organizira kulturno življenje tudi sindikat v okviru komisije za kulturo in mladino, vendar pa je organizirane kulture vse premalo. To je zelo lepo razvidno tudi iz vprašalnika. Delovni ljudje si želijo več dramskih prireditev, prireditev, kjer bi sodelovalo več občanov, prireditev za otroke in razstav.

Glede na to, da primanjkuje drugih kulturnih prireditev, izstopajo proslave.

Ugotovljeno je bilo tudi, da je v vseh OO ZSS premalo obravnavana problematika kulture, če pa že je, je premajhna obveščena med delavci v kolektivu.

Iz večine odgovorov je bilo tudi razvidno, da vsi anketirani želijo

pestrejšega kulturnega življenja.

Zanimivi odgovori so bili tudi na vprašanje, kje so zavore za obiskovanje prireditev. Anketirani so v večini odgovarjali:

- nezainteresiranost posameznikov,
- vedno manj prostega časa,
- premalo denarja,
- neobveščena ljudi in
- enoličnost prireditev.

Glede na odgovore komisija meni, da bi bilo nujno popestriti kulturno življenje delavcev v občini Logatec. Da bi k temu lahko pomagali tudi mi, prosimo vse IO OO ZSS, da nam čimprej pošljejo imena kulturnih animatorjev. Tiste DO, ki svojih animatorjev še nimajo, pa prosimo, da jih čimprej izvolijo in nam pošljejo njihova imena.

OGLAS

Vojna pošta 9983 Logatec objavlja, da za leto 1985 oddaja ostanke hrane (kruh, testenine in druga kalorična hrana), primerne za krmljenje živine – 60 do 80 kg dnevno. Interesenti naj se osebno javijo na vojno pošto 9983 Logatec do 15. 12. 1984.

Ožje sorodnike, fizične ali pravne osebe, ki so dolžne poskrbeti za pogreb pokojnika, obveščamo in prosimo, da najmanj 24 ur pred pogrebom obvestijo tajnika krajevne skupnosti ali vodjo pogrebne odbora o datumu in uri pogreba. Tajnik KS ali vodja pogrebne odbora mora biti obveščen zaradi zagotovitve udeležbe predstavnika KS in zastavonoše na pogrebu.

Oddelek za občno upravo in družbene službe SO Logatec

Na fotografiji iz leve:

- Jože Ržek – Tomaž (šef obveščevalnega centra Notranjskega odreda)
- Jože Simšič – Jelen (poveljnik enote VDV)
- Lojze Janežič (obveščevalec logaškega rajona)

Furmanstvo med kraji Dunaj – Logatec – Planina pri Rakeku – Trst od leta 1720 – 1857

Uvod

V nalogi sem se srečal z nekaterimi problemi. Največji je ta, da sem pri delu na terenu naletel na skromne informacije o furmanstvu na dolge razdalje. Anketranci razumejo pod imenom furman, furanje predvsem prevoznike, ki so vozili in spravljali les iz gozdov, medtem ko starejših oblik furmanstva skorajda ne poznajo. Informacije so zato skope in nepopolne osvetljuje celotno problematiko furmanstva. Pogosto se je dogajalo, da sedanji lastniki, stanovalci, ničesar ne vedo o namembnosti stavbe, v kateri živijo, niti ne vedo, kdo so bili nekdanji lastniki, čeprav gre za nekdanje podjetniške, gostilniške stavbe, nastale prav v času razcveta furmanstva. Nadvse umestna je zato ugotovitev informatorjev, da so obravnavani kraji na preprihu in tako večina informacij in podatkov izgine. Poleg navedenih informatorjev sem anketiral tudi več mlajših, vendar njihovih podatkov nisem vnesel v seznam. Anketranci furmanstva skorajda ne poznajo ter navajajo skromne podatke. Primer: »Furmani so vozili od Dunaja do Trsta.«

Splošne značilnosti furmanstva na obravnavanem področju

Obravnavani kraji so že v davniini imeli pomembno vlogo. Mimo njih so tekale pomembne trgovske poti iz notranjosti proti morju in obratno. Sočasno s širjenjem trgovine in nastajanjem prvih mest se je ta položaj še utrdil in pridobil vse večjo veljavo. Kvaliteta cest je bila sprva še precej slaba. Ceste so bile primerne za tovarništvo, ne pa za vožnjo z vozovi.

Šele leta 1558 so s cesarskega dvora na Dunaju ukazali vsem gosposkam, plemstvu, da je treba ceste izboljšati in razširiti na štiri navadne klaftre, pri tem pa naj se ne pazi na noben grunt, posestvo ali lastno kornist. Za delo na cestah so uporabili tlačansko delovno silo.

Dela za izboljšavo cest so potekala izredno počasi, saj so na cestah delali predvsem otroci, ženske in starejši ljudje, ki težkemu delu niso bili kos.

Šele v drugem desetletju osemnajstega stoletja – s pojavom merkantilizma – nastopi nova doba v politiki in trgovanju. Še zlasti je bilo pomembno, da je Avstrija leta 1717 proglasila svobodno plovo po Jadranu ter s tem zlomila beneški monopol. Posebno še leta 1719, ko je proglasila Trst in Reko za svobodni luki.

Zato sem prvotno raziskavo razširil tudi na bližnje kraje – poleg Logatca še Kalce, Grčarevec, Doljna in Gornja Planina pri Rakeku, kjer sem tudi dobil največ podatkov za najstarejšo obliko furmanstva. V krajih od Logatca do Planine tudi ni več v celoti ohranjenih furmanskih stavb. Stavbe so nenehno spreminjali, preizidavali, rušili (zaradi požarov), tako da posamezni elementi sicer še prihajajo do izraza, vendar pa ne dajajo celovite podobe. Elementi, ki so se ohranili: čokatost, prostorni spodnji prostori, obokane veže, velika dvorišča, hlevi.

Primerjava med razvojem in uporabo furmanstva v posameznih krajih je pripeljala do zanimivih razlik med kraji, predvsem v času po dograditvi železnice Dunaj–Trst (1857). V tem obdobju pride do sprememb v prejetem notranjem prometu med kraji v notranjosti in obalnimi predeli ter obratno.

Tema, ki sem si jo izbral za seminarsko nalogo, je v obravnavanih krajih bolj ali manj pozabljena, to velja predvsem za Logatec, Kalce. Starejših domačinov je vse manj, vse več pa je priseljencev, ki furmanstva ne poznajo.

V letu 1718 je kranjska deželna vlada postavila za vodstvo cestnih del štiri komisarije. Za Kras in del Notranjske je bil določen Franc Anton Steinberg, ki je izdelal (1720) pregleden zemljevid cest na svojem področju. V tem obdobju so začeli graditi nove »commerzial strasse« – trgovske ceste. Nove ceste so imele predpisano širino štiri metre, da bi se lahko na njih srečala dva voza. Predpisan je bil tudi nov način gradnje in oblika voz.

Pri delu na cestah so tlačili podložniki, tlaka je bila izredno težka. Podložniki so morali šestintridesetih let večji del leta delati na cesti.

Ustanovitev svobodnih pristanišč je dala zagon gospodarskemu razvoju zaledja. V svobodnih lukah je bilo vsakomur dovoljeno kupovati in trgovati. S tem se je razširila konkurenca in menjava. Kmečki podložnik se je sčasoma usmeril v prehodno trgovino na dolge razdalje in s tem začel pridobivati kapital. Podložniki so prevažali iz Trsta v notranjost Avstrije in Ogrske najrazličnejše izdelke, v Trst pa predvsem surovine in polizdelke. Zanimiv je podatek, da je bilo leta 1744 odpeljeno iz Trsta v enem letu približno 6325 ton različnega blaga. Promet se je vse bolj širil in krepil. Gospodarsko življenje

Ferdinand Runk (1764–1834) slikar – Na ljubeljskem prelazu – jedkarnica, tuš.

Na sliki je lepo videti forajtarje, ki z dodatno vprego pomagajo poštni kočiji. Moža sedita na konjih in jih spodbujata in usmerjata. Predstavljen je tudi parizar – voz s širokimi, okovanimi platišči, močno konstrukcijo (velika kolesa, močne osovine). Na verigi pod vozom je vidna zagozda za zaviranje po klancih, strmih in poledenelih cestah. S slike je razvidno, da so prevažali tovore v zabojih, sodih, vozovi pa so bili prevezani z verigami. Možje na sliki nosijo obleko, značilno za ta čas: klobuke s širokimi krajci, jopiče, srjace, hlače (irh?), škornje do kolen. Opazno pa je tudi, da so s poštnimi kočijami takrat potovali predvsem premožnejši; par, ki gre peš za kočijo, nosi drugačno obleko od ostalih mož na sliki. Ženska je oblečena v dolgo krilo, na glavi ima klobuček, mož pa je oblečen v dolg plašč, v roki pa ima sprehajalno (?) palico.

zaledja se je izredno močno povečalo s prevozništvom, vsaka motnja v prometu je povzročila tudi težko stanje zaledja.

Delitev na trgovanje kmečkih in mestnih trgovcev je bila predvsem formalno stanovska razdelitev in s povečanjem trgovine ni imela nič skupnega. V tem času vprašanje kmečkih trgovcev in obrtnikov ni več sporno in pereče.

Za kraje Logatec, Kalce, Grčarevec je značilna prehodna trgovina in se promet tu ni ustavljal v večji meri, medtem ko je bila Planina pri Rakeku pomembna furmanska postaja-stacija. Tu so bila velika skladišča za najrazličnejše blago, tu so bili tudi trgovci posestniki, podjetniki. Planina je bila pravi barometer furmanskega prometa, večje povpraševanje po posameznih izdelkih je povzročilo prihod množice voznikov, med katerimi je vladala prava konkurenca. Ta konkurenca je vodila v to, da so furmani spuščali ceno za prevoz posameznega blaga, da so le vozili in jim vprega ni stala. Ugodnosti od spuščanja cen pa so imeli predvsem trgovci.

Poleg prevoznitva je v tem obdobju organizirana tudi boljša poštna povezava med kraji. Uvedene so redne poštne zveze med Dunajem in Trstom. Pojavijo se novi poštni vozovi, v katerih so se lahko peljali tudi potniki.

V obdobju ILIRSKIH PROVINC je prišlo do nekaterih sprememb v gospodarskem življenju. Francozi so uveljavili načelo svobodne trgovine, tako notranje kot zunanje. Francoskim oblastem je šlo predvsem za trgovanje s Turčijo, od koder so želeli dobiti surovine (bombaž). Zato so z veliko naglico s pomočjo delovne obveznosti kmečkega prebivalstva ter z velikimi denarnimi sredstvi gradili in izboljševali ceste. V celoti so

izboljšali tudi vozne razmere na cestah. Uvedli so tudi nov tip furmanskega voza-parizar (težak voz s širokimi platišči). Poleg cest pa so razvijali tudi poštni in potniški promet.

Po porazu Francozov so tudi obravnavani kraji prišli spet pod avstrijsko oblast.

Furmanstvo je bilo pomembna gospodarska dejavnost kmetov. S prodorom industrijske revolucije sredi 19. stoletja pa doživi zlom. Pojav železnice in dograditev proge Dunaj–Trst (1857) povzroči, da se promet preusmeri. V krajih ob cesti Dunaj–Trst furmanstvo še živi nekaj časa, vendar kmalu docela propade. Lokalna, skromnejša oblika furmanstva, prevažanja tovorov na krajše razdalje, z železniške postaje Logatec v rudarsko mesto Idrija pa se odvija vse do prve svetovne vojne. Po prvi svetovni vojni se promet z voznimi docela preusmeri na prevoz lesa iz gozdov do železnice ali pa do lesnih trgovcev. V ospredju je predvsem trgovanje z lesom. Ta proces se je v krajih, kjer ni bilo železnice v bližini (Planina pri Rakeku, Grčarevec), odvijal že kmalu po propadu furmanstva. Tako lahko ločimo tri oblike furmanstva:

1. najstarejša oblika, pri kateri gre za furmanstvo v pravem pomenu besede, to je furanje na dolge razdalje,
2. mlajša lokalna oblika furanja, na krajše razdalje Logatec–Idrija in nazaj,
3. furanje za dom.

Po drugi svetovni vojni je prišlo s prodiranjem mehanizacije, avtomobilskega in traktorskega prometa tudi do razkroja najmlajše oblike furanja – furanja za dom. To velja za obdobje od konca vojne do leta 1970, ko je spet počasi oživlja furanje za dom, predvsem zaradi krize z gorivi (nafta, bencin.)

vabimo vas

Dedek Mraz ni pozabil na otroke in jim predvaja najprej NEUSTRAŠNEGA POPAJA v začetku meseca in čudovito risanko ROBIN HOOD, zadnjo iz serije barvnega velikega Disneya. Slednja bo na sporedu deset dni pred novim letom in sodi v spored prireditev ob dedku Mrazu.

Posebna poslastica bo, tako vsaj upam, svečana premiera novega slovenskega filma NOBENO SONCE v logaškem Narodnem domu. V petek, 21. decembra, se nam bodo po projekciji predstavili glavni igralci, režiser in scenarist, pripravili bomo pogovor z njimi, izvedeli boste lahko, kar vas zanima, saj bomo v Titovi dvorani posedeli in se pomenili, kot smo nekajkrat že storili. Mislim, da so bile take prireditve uspele in, čeprav niso ravno poceni, jih bomo vsaj ob slovenskih filmih skušali pogostejše obnavljati. Še besede o filmu. Tema je sodobna: usmerjeno izobraževanje in dekle, ki je nezadovoljno s seboj in s takim šolstvom, večje ambicije staršev kot otrok, mladostna ljubezen in še kaj. Film je pristrčen, morda tudi kliše po razmišljanju, vendar pa dovolj odprt, da bo zanimal gledalce vseh starosti. Še zanimivost: v filmu ima precej opazno vlogo tudi znani logaški amaterski igralec Rudi Čamerlik. Seveda ga bomo na prireditvi prav tako povabili.

Izjemen film TOOTSIE prihaja končno tudi na naša platna. To je predvsem film Dustina Hoffmana, velikega malega človeka in igralca, ki mu danes v ameriški kinematografiji zlepa ne najdemo para. Gre za razkrinkavanje sladkosti popularnih TV serij, kot je na primer pravkar predvajana Dinastija, in Dustin se prelevi celo v žensko, saj v seriji neprestano prihajajo in odhajajo nove in nove osebe in sicer po okusu gledalcev. Manjkal je poseben ženski lik, ki si ga je zamislil producent. Ker Dustin ne dobi nobenega resnega angažmaja v gledališčih, se spremeni v žensko in ustvari lik, v katerega se zaljubi vsa Amerika. Razkrinkavanje je toliko bolj boleče, seveda predvsem zanj, za ameriko pa je to še en spektakel več. Resnično imenitna vloga in sploh dober film.

Končno bomo videli tudi drugi del znamenitega, z oskarjem nagrajenega, ROCKYJA, v katerem blesti predvsem Sly Stallone. Zgodba boksarske Amerike, ringa, časti, in – kajpak – potrpežljive Talie Shire. To je tisto, kar konec koncev vendarle pritegne. Čez čas bomo videli tudi tretji del. No, za športni film je kar predober, za »običajnega« pa bi lahko rekli, da smo videli že boljše. Pa vendar: filmov s krepekimi pestmi je danes bolj malo, če odmislimo nemogoče pretepanje, Buda Spencerja in Terence Hilla, ki pa nas vendarle po svoje zabava. V filmu UGRABITELJI IZGUBLJENEGA ZAKLADA, ki nalašč spominja na Spielbergovo uspešnico ISKANJE IZGUBLJENEGA ZAKLADA, se namreč dogaja prav vse, kar je lahko v pretepu še zabavnega.

Nekaj uspešnih predstavitev stripa na film, tu mislim predvsem na Supermana in deloma na Flasha Gordona (ki je bila slaba, vendar atraktivna predstavitev), je pripeljalo tudi do ekranizacije strip – junaka »predzgodovine« CONANA. Poznamo ga iz naših izdaj stripov, na filmu pa ga je upodobil, če sploh lahko tako rečemo, nekdanji mister Univerzum Arnold Schwarzenegger. Poskus elementarnih čustvovanj se kajpak, kljub vsej filmski zmogljivosti in dobri kameri, izjalovi, saj je strip medij, kjer je dinamika v stoječi risbi.

Za konec še beseda o dveh erotičnih filmih. Drugi del EMANUELLE prihaja, v zadnjem filmu v letu pa bodo norele ženske pri MADAMME ELODIE. Zakaj to omenjam? Poglejte, kako je lahko »razvpita« Emanuela neobgljena ob sicer manj znani a bolj narejeni vlogi Mashe Grant v filmu NOROSTI MADAMME ELODIE. Za predsilvestrovo kar primerno.

P. Sark

Filmski spored za december

4. francoski pustolovski SEKTA IZ MARAKEŠA, režija E. Matalon, glavne vloge C. Chouvet, P. Valota, C. Marquand.
6. ameriški program risank NEUSTRAŠNI POPAJ, ob 16. uri
- 7.–9. ameriška družbena komedija TOOTSIE, r. S. Pollack, gl. vl. D. Hoffman, J. Lange.
- 8.–9. ameriška kriminalka UMOR PROSTITUTKE, r. G. A. Sherman, gl. vl. S. Hubley, G. Swanson.
11. francoski triler KLIENTI MADAMME CLAUDE, r. F. Mimet, gl. vl. A. Stewart, L. Thorossen, L. Carlsson.
- 14.–16. italijanska komedija UGRABITELJI IZGUBLJENEGA ZAKLADA, r. S. Corbucci, gl. vl. Bud Spencer in Terence Hill, L. Bennett.
- 15.–16. ameriška športna drama ROCKY II. DEL, r. S. Stallone, gl. vl. S. Stallone, T. Shire, B. Meredith.
18. angleška drama BOLNIŠNICA BRITANNIA, r. D. Anderson, gl. vl. L. Rossiter, M. Mac Dowell, M. Hunt.
20. Dedek Mraz pošilja ameriško celovečerno risanko ROBIN HOOD, r. Walt Disney, ob 16. uri.
- 21.–23. slovenska družbena drama NOBENO SONCE, r. Jane Kavčič, gl. vl. Vesna Jevnikar, Marija Lojk, Dare Valič, Vida Juvan, (v petek, 21. slavnostna premiera v Logatcu!)
- 22.–23. francoska erotična drama EMANUELLE II. – ANTI-DEVICA, r. F. Giacobetti, gl. vl. S. Kristel, U. Orsini.
25. ameriški film – strip, KONAN, r. J. Milius, gl. vl. A. Schwarzenegger, L. E. Jones, M. von Sydow.
- 28.–30. ameriški glasbeni ROLLER BOOGIE – LJUBEZEN NA KOTALKAH, r. M. Lester, gl. vl. Linda Blair, J. Bray.
- 29.–30. francoski erotični NOROSTI GOSPE ELODIE, r. A. Genoves, gl. vl. M. Grant, A. Genoves.

KULTURNA KRONIKA

Občinska revija odraslih zborov. Leto je naokoli in spet smo se srečali s pevskimi zbori naše občine. Revijo, ki je bila v soboto, 27. 10. 1984, je kot navadno organizirala Zveza kulturnih organizacij občine Logatec.

Že lani je bila revija pevskih zborov organizirana ločeno za odrasle zборе. Tako je bilo tudi letos, s tem da smo dosežke mladinskih in otroških zborov poslušali meseca junija.

Letos se je revije udeležilo pet zborov: Mešani pevski zbor Hotedršica pod vodstvom zborovodje Matije Logarja, Moški pevski zbor pod vodstvom zborovodje Primoža Sarka, Nonet aktivna kmečkih žena pod vodstvom Jakoba Kokalja, Dekliški pevski zbor Društva mladih glasbenikov pod vodstvom Zdravka Novaka in Logaški oktet. Žal letos na reviji ni sodeloval Mešani pevski zbor Tabor, kar je okrnilo celotno podobo dosežkov logaškega zborovskega petja.

Žalne slovesnosti ob dnevu mrtvih. Ob dnevu mrtvih so bile v vseh krajevnih skupnostih žalne slovesnosti ob spomenikih NOB. Z njimi so občani počastili spomin na padle borce in aktiviste. V krajevni skupnosti Naklo so bile žalne slovesnosti pri spomeniku žrtvam NOB ob Tržaški cesti, spomeniku žrtvam iz prve svetovne vojne in spomeniku na logaškem pokopališču. V priložnostnem kulturnem programu so sodelovali učenci osnovne šole »8 talcev«, Moški pevski zbor Logatec in Pihalni orkester Logatec.

KNJIGE V KNJIŽNICO

Komisija za kulturo pri ObS ZSS Logatec je v aprilu dala vsem IO OO ZSS pobudo, da naj pričnejo z akcijo zbiranja sredstev za nabavo novih knjig v knjižnici Logatec. Dogovor je bil, naj OO ZSS iz svojih sredstev na vsakega člana sindikata iz svoje OZD prispevajo 20 din. Načrtovano je bilo, da bo zbrano za te namene okoli 70.000 din.

Na zadnji seji smo ugotovili, da so nekatere OZD k temu pristopile resno in tudi zbrale dogovorjena sredstva nekatere so se zaradi zmanjšanih sredstev oziroma lastnih problemov oparavile, so pa tudi take, ki k akciji niso pristopile.